

Byl to chudý větrný kraj horský, prorvaný četnými údolími, jimiž se hnaly bystré studené vody, odkud pocházel mladý Maloch. Klepání stavů z nízkých sroubených chat bylo jeho nejvytrvalejší písní: zpívala stále týž přísný a chudý nápěv, věrný jako smrt a pokorný jako bída. Příkré svahy, zježené jehličnatými stromy, spadaly do laskavých úzkých údolí a nad úroveň se povznášely jen stolovité hory o lysých temenech, jakoby zlomené ve svém prvním rozběhu k nebi. Kraj měl svou architekturu, ale byla těžká a temná jako duše jeho obyvatelů. Něco chladného a strážlivého, co se zřídka kdy rozsvěcelo, leželo nad tímto koutem světa. Rozjasnil se až na podzim. Tu jako by se pozdvihl o několik set sáhů a povzněl k nebesům. Jeho tvary se vylehčily: zduchověl a zvučel vzduchem a světlem jako hudební nástroj dobře naladěný. Ale zima, jaro, léto bývaly tu nejisté, nepohodlné, těžké, jakoby k zemi přišlápnuté. Půda žádala si mnoho práce a námahy, než vydala skývu chleba; lid robotil od světla do tmy; řídký byl mu úsměv, neznámé pohodlí, vzácná rozkoš.

Český barok na svém vítězném tažení do Slezska v osmnáctém století prošel tudy a poznamenal tento kraj svým složitým uměním, v němž vise nadzemská souvisí tak těsně s naturalistickou skutečností a opírá se přímo o její hrůzu. Nalezneš zde nejen barokní chrámy a kaple jasné, výbojné krásy světelné v jejich kupolích a lucernách, nejen pohnuté, roztančené a gestikulující světce na náměstích a na křížovatkách cest, nýbrž i dobře vypočtený, ponuře smyslný děs kalvarií a kostnic. Jsi tu na rozhraní konfesním i jazykovým; katolicism jako by tu chtěl ukázat všechn svůj zářivý lesk i nervový opar, jak

se tyčil naposledy tváří v tvář chladnému protestantismu. Snad by bylo i obyvatelstvo propadlo víc baroknímu mysticismu, nebýt snadnosti styků s Pruskem, nebýt studeného větru, který od tamtud pravidelně dul; takto zůstala však jeho zbožnost střídma a rozumná.

Kněží měli zde veliké statky již od středověku. Byla města a městečka, která byla do značné míry na nich závislá, tak hned rodiště Malochovo. Klášter byl městskou vrchností a prostupoval život obyvatelstva: víc, zasahoval v něj nejednou rozhodněji než prádelna, postavená v sedmdesátých letech na jeho druhém konci. Synkové městští bývali zaměstnáni na kněžských panstvích jako pojezdni a správcové, hajni a fořti, úředníci i písaři; drobný lid na nich pracoval a podělkoval; a mniši se seznamovali s dívkami městskými, jež si brávali za hospodyně, když byli ustanoveni faráři na okolních farách, nehledíc k milostným pletkám, jež mívali se ženami.

Pouze matka Malochova pocházela z pohorského klášterního městečka, v němž se narodil Jan; otec byl z jižních Čech, z větrného Tábořska, a přišel do městečka jako učitel a oženil se zde. Matka Janova byla měšťanská dcerka, jedno z četných dětí voskáře, který měl krám na náměstí v podloubí, ovíjejícím je čtvercovitě; a jako většinou jejich družek, vplétal se i jí klášter již do dětských snů. Když dospěla v dívku, vysedávala dlouho v chladném kostele klášterním a spínala své úzké bílé ruce před Svatou pannou, trůnicí na hlavním oltáři mezi papírovými lilii, sníc mlhavé a těkavé sny o mladých mužích, které zahlédla na svých městských procházkách, nebo o svém posledním katechetovi, krasavci páteru Justinovi. Později vzrušil ji vysoký bledý mnich s orličím nosem, pichlavých siných očí, které dovedl tak magneticky upírat na ženy a dívky, až je zavraždila. Obestírala ho romaneskní pověst, hovořilo se o jeho erotice předklášterní. I nimbus umělce, který kolem sebe rozstíral, vábil ženy k páteru Konstantinovi: dostal se do kláštera z Prahy a byl pokládán za velikého malíře a mystika, poněvadž v prázdných chvílích maloval podle starých nazarenských předloh divokými barvami obrazy pro zastavení křížová. Ve dne chodil jako duchem nepřítomný dlou-

hými šerými chodbami klášterními, ruce nazad složené, jakoby v mystických dumách; ale navečer, prosllechlo se brzy, dával si dostaveníčko s dívkami různého věku i povolání v úvoze, nad nímž věkovité lípy splétaly hustší šero než jaké padalo jinde s nebe zvolna stýdnoucího. Otec Emin, který žil většinou z kněžských zakázek a vychoval v sobě z různých příčin nedůvěru ke všemu, co souviselo s klášterem, postřehl brzy smyslné roztoužení dívčino a dopátral se i, kdo jest jeho předmětem.

Do městečka dostal se nedlouho předtím na měšťanku mladý učitel, Jiří Maloch, muž černé hřívnaté hlavy, výbojně dozadu vržené a zvláštní široké, rozkročilé chůze, jako by to byl ne inteligent, nýbrž skladač zboží s vagonu nebo s lodi; ta chůze hovořila o velikém sebevědomí, právě jako držení hlavy. Ale jinak byl to muž ne zvláště řečný a dosti plachý, který nevysedal večer po hospodách, nýbrž doma v pokojíku hluboko do noci, při lampě, baterii čajových sklenic vedle sebe, nořil se do papírů. Lidé, krouťíce hlavami a poťukávající si prstem na čelo, říkali o něm, že je „tady trošku“, že prý je divous a možná i s nečistým spojený; má prý zvláštní pytel, kterým měří hvězdy jako na bečky, tak roznášel to o něm posměšně kterýsi páter z kláštera. A opravdu, učitel měl malý dalekohled, který stavíval za jasných nocí na vodorovné přístřeší domu, v němž bydlil, a konal hvězdářská pozorování.

Byl to vášnivý mladoček a svobodomyšlník, který měl půtky s farářem již na své předešlé stanici, vědecký diletant a tuhý rozumář, jenž neznal míry obětí svému přesvědčení a svým zálibám. Tu dobu, kdy se dostal do Plaňan, zamiloval si hvězdářství a skoro celý svůj plat učitelský obracel na knihy, atlanty, nástroje, pomůcky hvězdářské. Byl v životě praktickém rozhodný a útočný „sektář zdravého rozumu“, „bourač pověr a předsudků“, jak se vyjadřoval; ačkoliv jinak člověk neřečný, šlo-li o jeho vědecké nebo rozumové přesvědčení, dovedl se rozhorlit na podiv výmluvně. Zabýval se také elektrickými pokusy a zval k sobě lidi, aby jim ukázal ten nebo onen strojek vlastní konstrukce. Získal sem tam ctitele nebo přítele, s nímž chodíval pak na dlouhé procházky za město; ale více bylo posměvačů

a klevetníků, kteří nenechávali chlupu dobrého na ničem, co podnikal. Celé týdny býval pro některé své podivínství — chodil na příklad i v zimě bos v opáncích a koupával se v řece do zamrznutí — předmětem pozornosti a řeči v městečku; i žaloby bývaly vznášeny na něj u jeho představených, ale poněvadž měl ve škole pořádek a byl dobrý pedagog a poněvadž mu nebylo možno dokázat nic nezákonného, neměly výsledku.

Jednoho dne potkal Maloch Emmu v aleji za klášterem. Byla tu chvíli tak odcizena světu, tak zapředena do svých tužeb, tak ztracena ve svém nitru, že div do něho nevrátila. Těsně před ním zdvihla k němu své vlhké pomněnkové oči — byla to bytost drobná a subtilní — a skoro současně dotkl se jeho tváře milý teplý oddech jejích úst. Bylo v tom všem cosi živočišně teplého. I ta temná krůpěj snová, která se na něj třeštila a zase zapadla, jako by se ho lekla, byla tu chvíli kouzla zcela smyslného. Naráz zjihl tento chladný rozumářský člověk; naráz v něm procitl muž. A hlásil se o své v záchvatu sobectví tak silném, že mu ani na mysl nevstoupilo, že to erotické sebezapomenutí dívčino mohlo být vyvoláno někým jiným.

Počal ji vyhledávat, ačkoliv mu unikala, počal se jí dvořit, ačkoliv ji to zřejmě obtěžovalo. Naučil se dokonce on, člověk tak málo společenský, chodit do krámu jejího otce a tlachat s ním, naučil se bruslit a tančit; sprátelil se dosti důvěrně s voskářem a vyjevil mu brzy svůj úmysl.

Starému chytrému měšťákovi přišel vhod tento mladý učitel, zřejmě omámený svou láskou a proto pravděpodobně málo náročný ve věcech věna. Báł se opravdově již pro děvče svodů pátera Konstantina, proslulého mamiče děvčat. Mních postřehl již skutečně Emmu a nevrhl-li již síť, věděl starý otec, vrhne je co nevidět. I užil celé své otecké autority, aby se Emma provdala za učitele Malocha; a matka zpracovávala ji stejně. Nešlo to bez obtíží, ale rodiče dosáhli přece svého poměrně brzy u děvčete trpného, slabého, často churavějícího a vychovávaného, nebo lépe zanedbávaného tak, že se vůbec u něho nevyvinula jasná, vědomá vůle.

Manželství se objevilo záhy zcela pochybeným. Maloch, sotva se vybila jeho nejprudší smyslnost, vrátil se k tomu, co bylo jeho první láskou: k vášnivému vědeckému diletantismu. Střídal dosti rychle své koníčky. Hned botanisoval, hned mineralogisoval, hned se specialisoval na studium kulturních dějin, hned přesvědčil sebe a snažil se přesvědčit Emmu i ostatní, kdož ho chtěli poslouchat, že zdejší podnebí a zdejší prst jsou zvláště způsobilé k chovu vzácných druhů růží. A ty maroty stály ovšem spoustu peněz. Bývaly měsíce, kdy nedal ze svého platu ženě ani halěře, a kdy, nechtěla-li zemřít s dětmi hladem, musila si vyžebrot nějaký groš na hrubém mrzutém otci: všechny peníze, jež sehnal, putovaly do Prahy nebo do ciziny za knihy nebo jiné pomůcky studijní. A veliká zahrada, již najal k pěstování růží a jejíž prst k tomu účelu zlepšil složitým hnojením chemickým, div nepřivedla rodinu Malochovu na mizinu; pohltila několik tisíc, když učitel náhle opustil své pokusy, nedopracovav se žádného zdaru.

Tu dobu vzbouřilo se cosi v ženě takto zanedbávané a šlapané a vybuchlo erotickým šílenstvím. Jedné neděle vrhla se náhle v kostele při pozdvihování k oltáři a rozepjavši náruč, vzkřikla velikým hlasem: „Konstantine, můj muži, rozpomeň se přece, že jsi můj muž, pojď za mnou!“ Kněz zrudl a trvalo chvíli, než se vzpamatoval a pokynul dvěma sousedkám Emminým, aby ji vyvedly z chrámu. Jindy křičela na něho, když vedl prosebné procesí do polí: „Ty jsi císař Konstantin, vzpomeň si, že ti náleží trůn a vláda nad vším křesťanstvem.“ A jindy, když vstupoval na kazatelnu: „Prohlaš tu velkou pravdu, kterou jsem ti dnes v noci zjevila a již jsem tě vyučila!“ Nebyl před ní nikde jist; vnikala za ním do cely, do školy, kde vyučoval náboženství, do hostince, ujišťujíc ho svou láskou, vyzývajíc ho, aby s ní žil život pravdy a veřejnosti. Došlo to tak daleko, že si kněz takto obtěžovaný pověsil za dveře býkovec a měl stále připravenu konev vody; jakmile se Emma zjevila, buď se na ni vrhl bičem, nebo ji polil studenou vodou. Zmočená, chvějíc se leknutím nebo mrazením, odplazila se pak domů jako spráskaný pes. A stejně zacházel s ní

její muž. Kdykoli ho obtěžovala výčitkami, kdykoli se rozblouznila o páteru Konstantinovi, vychrstl na ni dížku studené vody, která také stála nyní stále u jeho pracovního stolku, oblékl kabát a odešel na procházku.

Trvalo tři léta toto utrpení Emmino, při němž chátraly i její dvě děti — druhý rok jejího manželství narodila se jí Evža, rok po ní Jan — zcela zanedbávané tělesně i duševně a přizívající se u dědečka nejínek než toulaví psi. Maloch neměl s dostatek peněz, aby mohl dáti Emmu do ústavu pro choromyslné; a mimo to i jakýsi stud a jakási nevolnost mu bránily, aby tak učinil. Posléze zasáhl do věci opat, který se dověděl na visitaci o této historii, budící takové pohoršení a nepřispívající nikterak k dobré pověsti řádu, a přeložil pátera Konstantina do jiného kláštera, jehož jméno bylo před Emmou tajeno a šťastně utajeno.

Páter Konstantin zmizel jí jednoho dne s očí a záhy po tom, na nemalý podiv Jiřího, vytrácel se i z mysli Emminy. Mladá žena se zřejmě uklidňovala; byla sice stále zádumčivá, ale začínala si přece zvolna všimát domácnosti, pečovat o děti, o ně se zajímat. Byl to do značné míry úspěch šťastného nápadu Malochova: začal ji druhé jaro po odchodu Konstantinově zaměstnávat v zahradě. Od prvních dnů jarních až hluboko do podzimu sázela, plela, roubovala, sadařila i zelinařila, sklízela i sela, pracovala i odpočívala Emma na této ploše půdy, rozstřené pod nebem jako prosící dlaň, obnažené, bez záhybů, pod sluncem jako svědomí dobrého člověka. Často si po práci lehla na černou prst, vonící jakoby dýmem, buď na znak, oči vhloubené do nebe, ruce rozpjaté jakoby na kříži, nebo na břich, vryta přímo ústy do země, a s tupým, slastným prázdnem hlavy a srdce naslouchala dujícímu větru, nebo pila pocely slunce a vzduchu zcela vegetativně, rostlina lidská. Až závat jí jimala z tohoto podivného stavu, který nebyl ani štěstí ani rozkoš a přece měl s nimi něco společného. Nechávala se unášet slepě něčím, o čem nevěděla nic, než že to osvobozuje, poněvadž to dává zapomenouti.

Přilnula k hochovi, slabému, bázlivému, něžnému, protože byl zřejmě přístupnější než děvčátko, které se vyhýbalo jejím laskavostem. Bylo tmavé a cosi vzdorného plálo na jeho čele a hořelo ve velkých fialkových očích; bylo mlčelivé, zpytavé, nedůvěřivé a často je zastihla, jak hledí na ni s jakýmsi soudným chladem, jakoby z mrazivé dálavy trestajícího odstupu. „Bude ti soudkyně, jest ti jí již,“ prošlo Emmě jednoho dne myslí; a zachvěla se a zatvrdila se v srdci svém na dítě. Snažila se přemáhat příští dny ten cit, ale s nevalným zdarem; a čím dále, tím větší úsilí musila vyvíjet, aby dcerku přímo nepronásledovala. A chlad mezi matkou a dcerou rostl, jak děvče dospívalo a jak se blížilo erotickému pásmu svého života.

Čím dále, tím hůře snášela Emma předmětný, nezúčastněný pohled, který na ni nyní Evža zastavovala na celé minuty. Něco ji chvílemi pudilo prchnout před ním, ale později patrněji a patrněji vítězila vůle, splácet stejné stejným a čelit mu nenávistí. „Nu, co na mne stále kuliš ta svá prokletá kukadla,“ vykřikla hněvivě matka jednoho večera, když seděly u stolu po večeři a pletly, a udeřila při tom pěsti do stolu, až nádobi na něm poskočilo. Neovládala se již, rty se jí třásly malomocným hněvem, byla těsně u hysterického záchvatu. Děvče se zardělo, jako by bylo přistiženo při zlém činu, a propuklo v pláč, který jí dlouho cloumal, k neutišení; a potvrdilo tak bezděky matce vysoký stupeň odcizení, které je tak dlouho již dvojilo.

Slyšelo vpravdě od spolužáček ve škole, od lidí mimo školu, chtíc nechtíc, spoustu narážek na smyslné poblouzení matčino; a obíralo se jí nyní v myšlenkách neustále, jako čímsi nepochopitelným a nemožným a přece zcela jistým, tak jistým jako slunce na nebi a země pod tvýma nohama. Minulo mu tehdy již dvanáct let a bylo pohlavně dospělé. Potřebovalo v té době velmi matky, její účasti, lásky, pomoci, blízkosti; a trpělo nesmírně bolestným temnem a prázdňem, do něhož bylo strhováno něčím, co unikalo jeho soudnosti i rozumu. Ale matka nedovedla najít cestu k duši dceřině; zarostla úplně hložímsi tato stezka, tak dlouho nešlapaná. A dcera prošla krisí puberty sama, bez přátelské ruky, a stanula před matkou jen ještě uzavřenější, mračnějším, chladnějším, jak vyrostla zatím do vyšší a složitější roviny životní.

Tu dobu právě vhod přišel návrh tchýně pani Malochové, ovdovělé matky mužovy, jež se dočkala po dlouhé době něčeho, co pokládala za veliké štěstí: místa děkanské hospodyně u svého bratra ve větším městě pošumavském. Nabízela se nyní, kdy měla dvojité příjmy — byla vdovou po řídícím učiteli venkovském — že vezme k sobě Evžu a dochová jí, až se někde v životě zachytí. Byla to malá výhra z loterie pro rodinu, ničenou podivinstvím Malochovým; byla to velká výhra pro matku, mezi níž a dceru navál život sněhovou zeď tak vysokou, až se ztrácely jedna druhé z dohledu.

Paní Malochová přijala vděčně návrh své tchýně: zbaví se lacino někoho, kdo jí tížil víc než žernov mlýnský na hrdle. A poněvadž byl náhodou za několik dní konec druhého čtvrtletí, rozhodla se ihned převézt Evžu do jejího nového domova. Měšťanská škola v něm byla, i mohla pokračovat bez přerušení v učení. K nejbližší stanici železniční bylo několik hodin cesty. Den byl vlhký, cesty mokravé, sníh malounko tál; jely saněmi: hluše zněly jejich rolničky do těžkého vzduchu, čpícího sazemi, kdykoli projížděly vsí nebo městečkem. Obě, matka i dcera, seděly vedle sebe mlčky, zachovávajice mezi sebou mezeru, jako by se bály dotknout se jedna druhé. Saně vjely posléze do městečka, u něhož bylo nádraží; musily jím projet, aby se k němu dostaly. Bylo k večeru, z oken lila se již kalná záře do ulic, všude bylo pozorovat jakési vzrušení. Na ulicích i na náměstí stály skupiny a hloučky lidí, kteří zřejmě čekali něco nevšedního; hovořili mezi sebou a někteří z nich ukazovali si na prázdné saně, stojící nedaleko děkanství. Byli to většinou dělníci a řemeslníci tovaryši, nenávist jim jiskřila ze zraků. Kočí Malochův musil zvolnit krok svých koní a neustále okřikovat lidi, aby mohl projet.

Vtom, právě jak míjeli budovu děkanství o zamřížených oknech, o štitě s infulí, vytesanou nad vchodem a bledým zlatem hořící, vyšli z ní dva kněží. Jeden z nich byl v širokém vyrudlém plášti o jakémsi těžkém dvojitém límci, na hlavě beranici, nos orličí, bodavá sivá očka pod hustým nasupeným obočím... bledý jako křída. Jakmile ho lidé spatřili, zahlučeli a pozdvihli hole nebo jen pěsti. „Tak co, budeš si ještě brát Šoltysovou na noc do pokoje?“ zahulákal

za ním muž zřejmě opilý, v bluze zamaštěné olejnými skvrnami, a roztápal se několik těžkých kroků, bije do prázdna dlouhýma opičima rukama. „Prase, ani školačkám nedá pokoje,“ zavznělo odkudsi z šera a ihned přiletělo několik kulí špinavého sněhu a dvě z nich se rozplesly o široký, mohutný hřbet kněžův. „Kdyby tě tak zavřeli na deset let do lapáku, až bys tam shnil a nekazil nám děti,“ ječela hystericky starší vyhublá žena v děravém kostkovaném šátku, hrozcí velkými, vyschlými pěstmi, celá se tetelíc jakýmsi fluidem, jí posud neznámým, které jí tak podivně, půl rozkošně, půl bolestně, jítřilo. Jako by jí cosi od země zdvihalo; zdálo se jí, že se tomu musí vzdát a že jí to pak samo unese k jestřábi hlavě páterově, do níž zatne nehty až zpod nich krev vytryskne . . . Pak teprve se uleví . . . jí . . . i všem ostatním, kdož se zmítali kolem ní a do jejichž pohybu a vlnění i ona vplývala jakýmsi zvláštním lehkým a tajemným způsobem, který jí tolik vzrušoval.

Hluk rostl; sněhových kulí přšelo houšť a houšť; hlasy ječely tak, až splývaly v jakousi vzdálenou melodii. Druhý kněz, starší, drobný, tučný, růžolící, o měkkých rukou na krátkých pažích, jakoby hledající úkryt pro svá poplašená očka za tlustým sklem zlatých brýlí, snažil se protlačit se se svým svěřencem k saním, které stály stranou, vzdáleny asi čtyřicet metrů. Ale znesnadnilo se mu to, když se z hospody ob dům, kde se konal jakýsi maškarní ples, rojilo stále víc a víc lidí ve fantastickém mumraji, larvy na tvářích, cetky a třásně na barevných šatech, a rozvášňovalo svou pouhou účastí dav, beztak již vroucí jako přetopený kotel. Jakmile tučný kněz postřehl, že jest takto oddělován od svých saní, zalil se potem. Zrudl; všecka krev se mu hnala k hlavě. Přestával pozorovat a vidět. Nedostaneme se tam, ubijí nás, letělo mu myslí. A vtom již vyčouhlý, zrzavý výrostek zapráskal býkovicem a vykřikl zároveň: „Mažte ho!“ Starší jako by tou ranou a tím výkřikem procitl ze sna. Rozevřel na vteřinu ze široka oči. A hle, na dva kroky od něho stály saně Malochovy; a zamženou těžkou hlavou prošlehla mu myšlenka: do nich! zachránit se v nich! ujet!

A jako by mu ten nápad vrátil podnikavost, rozkřikl se výbojně na nejbližší srocence, kteří jej tísnil, pozdvihuje na ně pěsti: „Pryč

odtud! Což nevidíte, že má na ruku želízka? Že ho vezu do Hradce? Je to úřední výkon. A kdo se do něho vmísí, je trestný. Odsedí si to!“

Byla to lež, zápěstí jeho vysokého druha bylo volné. Ale pomohla přece: získal té minuty, které potřeboval, která v takových nebezpečných situacích rozhoduje.

Lidé opravdu se na chvíli pomátli, zakolísali, rozstoupili se. A vykořisťuje ku podivu bystře tohoto chvilkového uvolnění, vstrčil starší mladšího do saní, vskočil za ním a zařval kočimu do ucha: „Práskněte do koní, dostanete pětku!“

Kočí poslechl; koně vyrazili divoce a než se lidé rozhlédli, byly jim saně skoro z dohledu. Vzpamatovali se ovšem záhy; někteří se za nimi rozběhli, jiní házeli po nich sněhem a kamením, ale marně; saně s oběma kněžími jim ujely.

Oči široce rozevřené, chvějíce se děsem, civěly před sebe matka i dcera jako duchem nepřítomné. Celý ten děj přenesl se před nima bleskově rychle, jako zášleh ohně ze tmy do tmy, dřív než mohly promluvit, posun učinit.

Oba kněží dopadli na prázdné sedadlo proti koním, vyčerpaní, uštvaní. Mladší koulil sklené zraky do prázdna, zmodralá ústa zapadlá, jako mívají starci; slina stékala mu po nich jako nemluvněti, aniž o tom věděl, a vrhala jeho tvář nazpět do věku živočišného. První se vzpamatoval starší. Nadzdvihl klobouk, jako by chtěl pozdravit dámy, ale pot, který vyrazil zpod něho několikerym pramenkem, zmátl ho, jako něco nečekaného, čemu nevěděl, jak čelit. Trvalo dlouho, než našel roztápanou rukou veliký strakatý kapesník, který hledal stále znova a znova marně v náprsní kapse místo v šose, a stíral jím znova a znova čelo dávno již osušené, aby jej posléze třaslavým, podivně nejapným posunem donesl k nosu, jako by si chtěl k němu čichnout. Teprve tímto gestem si ulevil, přišel na vteřinu k sobě; a představil sebe slovy: „Páter Cyril“ a svého druha: „Páter Konstantin“. Chtěl říci ještě něco nad to,

ale rozkoktal se při první slabice do nesrozumitelnosti, jektaje zuby a tlumě vzlykot. Teprve na nádraží po divoké deseti-minutové jízdě se vzpamatoval a úzkost jeho vybila se v divokém lání. Ústa zkřivena hněvem, šermuje oběma ženám před očima červenýma rukama, sípal: „Ta luza, ta podlá luza! Úcty ke knězi to nemá... Zvrhlá luza! Všiváci! Moci vás tak rozdrtit!“ A opravdu dupal chvíli krátkýma tučnými nožkama do dlaždic peronních, až mu znova vyrazil pot na čele.

Mladší mlčel, sivý jestřábí pohled zabodnutý v nepřítomno. Dnilo se mu v lebce, že stojí před Emmou, o niž kdysi usiloval, pokud byla dívkou, která se mu pak vrhala jako žena do cesty a pronásledovala ho? Nic nepravil o tom jeho přiblblý potemnělý výraz, který jako by se nechtěl a nechtěl rozednit...

Bez hlesu, vyhýbajíce se možnosti zavazit i jen pohledem jedna o druhou, seděly obě ženy, matka i dcera, každá v jiném koutě po celou dobu jízdy v pološerém kupé, matně osvětlovaném oharkem lampy na stropě, jako by je sem byla vrhla nějaká katastrofa přírodní. Pochopila Emma Malochová — toho se dohadovala marně celou tu dobu její dcera — že spatřila své božství poplvané a zhano-bené? Svou modlu pokácenou? Nic z toho, co jí protklo v tuto těžkou chvíli nitro, neprozradila její pergamenová tvář, ustydlá již v mlhách podzimu životního, její zrak s pohaslou jiskrou, která již ani nesvítla, ani nehřála.

Bez slova vystoupila na nádraží v Praze z vagonu, bez slova přijala od dcery zavazadla, bez slova se odstrojila v hotelovém pokojíčku a ulehla na postel k bdění či k spánku? K snům či k vzpomínkám? Kdo by toho dovedl říci?

Ale Evža nemohla dlouho usnout. Marně se snažila vypudit ze svých myšlenek toho podivného muže, poplvaného dravce, div ne ubitého rozvzteklým davem, ten jestřábí pohled, ten orlí nos, ten celý dravčí spár, byť uřezaný a zmrzačený, kterým se zatíнал do života. Marně vyháněla ze své obraznosti toho podivného kněze, o němž slýchala od dětství tolik vyprávět, tak vášnivě milovaného tolika různými ženami; a když posléze k ránu usnula, vmísil se do jejích

snů, přitahuje i odpuzuje ji zároveň, duse ji jako upír těžkým a přece rozkošným opojením, zmocňuje se jí jakousi závratí, z níž nemohla a nemohla vylout. A tento podivný otřes celé své bytosti, rozpučelé prvním erotickým rozpukem a zmrazené hned zlým mrazem, vezla si druhý den jako záhadné a mučivé dědictví po matce do nového domova.